

Te Peretitenira'a No Porinetia farani

PIHA PUTURA'A PARAU 'API

Mahana toru 16 nō Tetepa 2020

Te mau Fa'aotira'a a te 'Āpo'ora'a a te mau Fa'aterehau

Nuuraa 'o te tarena tâtâ'iraa 'oire

'Ua vauvau te faaaterehau 'o te Nohoraa 'i mua 'i te 'Apooraahau te nuuraa 'ohipa tâtâ'iraa 'oire 'o Papeete.

Tô na faa'ohiparaa tuha mahahia te arata'iraaa 'ohipa, 'i te 'oire 'o Mahina, Pirae, Papeete 'e Punaauia, teie 'e faaineine nei 'e tei au mai. 'i roto 'i te rururaa 'a te tomita pairati (COFIL) 'i tupu 'i te 20 'o 'atete nei, 'e te rururaa 'ohipa nō te 2 'e te 3 'o tetepa nei, 'ua nehenehe 'e haapâpû 'e te 'papaparaa 'ohipa rû 'i te tapura faufaa nō 2021. 'E nao'ahia 'e 990 mirioni toata nō te toro'i te mau aroa, 'e te mau arata'iraa 'ohipa nō te huiraatira 'i roto 'i tâua mau puhaparaa nei, nâ reira te faarava'iraa 'i te moihaa 'ohipa 'e te hooraa mai 'i te mau tâpû fenua numerahia 'e 500 mirioni toata.

'Ua faahamana'o te faaterehau 'e mea titauhia nō teie mau 'opuaraa tata'itahi 'ia haapâpûhia te faturaa 'ohipa 'a te 'oire iho 'e tâ te Fenua ho'i. faatanoraa teie 'e pâpû ai te moihaa hinaarohia nō te haamau 'i te tapura faufaa faa'ohipa nō te pu'etau 2022-2026.

'Ua ineine te Fenua nō te mau faturaa fenua, 'e tupu atu-â te tahi mau piiraa tata'u 'i 2021, 'i te pae 'ihoa râ 'o te paturaa. 'I roto 'i te pû'ohuraa 'ohipa 'e ô mai te Contrat ville, 'auri faahoro nō te ora maita' 'e te tâtâ'iraa 'oire.

'E hohorahia teie mau faaotiraa 'i roto 'i te rururaa faanahohia mai 'e te SPCPF, 'e tupu 'i te 22 'e te 23 'o atopa nei. Te fâ 'o teie farereiraa 'o te haamauraa ia 'i te faaâuraa faa'âpîraa 'oire 'e te faarava'iraa 'i te parau faaâu te Hau nui, te Fenua 'e te mau 'oire. Te pairatiraa 'ohipa 'amui 'o te taato'araa 'o teie mau 'ouparaa 'e te tarenaraa 'ohipa, tei te pu'etau 2022-2026, 'o te tuurimahia atu nō te faa'ohiparaa 'amui 'o te faa'âpîraa 'oire.

Te mau matuturaa hou te faa'ohiparaa 'i teie nau 'opuaraa 'e 4, 'oia ho'i te tâtâ'iraa 'i te mau 'oire 'i nehenehe ai 'e numera 'i te tapura faufaa faa'ohipa tei te faito 'e 27 miriâ toata 'o te faa'ohipahia 'i te roaraa 10 haere atu 'i te 15 matahiti.

'Iritiraa 'i te faito 'i'o puua tupa'i poro'i nō 2020

'I muri a'e 'i te mana'o fârii 'a te tomita 'o te 'i'o puua, 'ua haamana te 'Apooraahua 'i te haamaraaraa 'i te faito 'i'o puua poro'i, faataahia nō te mau taiete tâviri 'i'o puua, nō teie 'âfaraa matahiti 2020. 1350 tane tuhahia mai teie 'i raro nei:

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00

- 600 tane nâ te taiete Charcuterie du Pacifique ;
- 750 tane nâ te taiete Salaisons de Tahiti.

'Are'a nô te mau poro'iraa puaa fanau'a 'e vai 'opani noa ia 'o ia.

Te vairaa 'o te fâriiraa râtère nô nau 'ava'e mâtâmua 'e toru 'o 2020

Te vairaa 'o te faariiraa râtère 'i nau 'ava'e mâtâmua 'e toru 'o 2020, 'ua faarii mai na 'o Porinetia 'e 36 936 râtère, 'o te hô'ê ia toparaa 27% 'ia faaâuhia 'i te matahiti 'i ma'iri. Teie toparaa nô teie ia ma'i covid-19 'e 'u'ana nei nâ te ara 'e 'o tei aratô ato'a 'ia Porinetia 'ia tapiri 'i tô na 'oti'a fenua, 'i reira 'ua mou ato'a ia te tere 'o te mau pahî râtère mai mâtî 2020.

Te râtère 'i tae mai:

'E 24,5%, 'oia ho'i 16 000 tei 'ore 'i tapae mai 'i te 'omuaraa matahiti nei 'ia faaâuhia 'i 2019. Mai te 'omuaraa matahiti, 13 noa pahî râtère tei tapa'e mai, 19 'i 2019, 'e 2 512 ia râtère tei 'erehia. Te 'âfaraa 'o teie tai'o 'e râtère nô Marite 'e Tanata mai. 20% nô Farani mai.

Hou te tâpiriraa 'oti'a fenua 'i te 21 'o mâtî, 'ua maraa te tai'o 'i te 11% mai roto mai 'i te mau fenua mâtete tâmau 'a Porinetia, taa'ê atu râ 'ia Atia mâ. Te tâpiriraa 'o Marite 'i tô na mau 'oti'a 'e te 'u'anaraa mai te Covid-19 'ua mou ato'a te tupuraa mâtete. 'ua topa mai te tai'o 'e 20%.

Te râtère horo Moana:

'I roto 'i nau 'ava'e mâtâmua e piti, 'ua tâ 'âfa te toparaa, 'i tenuare 'aita 'o Aranui 'i tere, 'e te Ms Marina 'aita ato'a 'i tere 'i tenuare 'e fepuare, 'e 'ua mou te tere 'o te mau pahî râtère mai te ara mai 'i mâtî 'e 'a tahi nei te tai'o râtère 'a topa rahi ai mai teie.

Nau 'ava'e mâtâmua 'e toru, 'e 21 noa pahî râtère 'o tei uta mai 'e 7 222, 33 ia 'i 2019 ra 'o tei uta mai na 14 122 râtère.

Te pae rahi 'o te râtère 'e tere mai nei 'o Marite ihoâ ia, 60%, 'i muri mai 'o Eropa 1 300, 'e te farani, 700.

Te mau hôtera rarahi:

'I mâtî 2020, 'ua tâpiri te mau hotera. Nô te 'opanipiraa Faatupuhia 'e te covid-19, nô te taupupû ho'i 'o te mau tere manureva 'ua 'opani te tâato'araa 'o te mau hotera toe noa mai 'e 72% 'o te mau piha teie târahuhia.

'Ia faaâuhia 'e 2019, 'e 25 000 piha tei 'ore 'i hoohia 'i roto 'i nau 'ava'e 'e mâtâmua 'e toru.

Te mau tere manureva:

Nau 'ava'e mâtâmua 'e piti 'o 2020, 'ua mâraa te tai'o parahiraa 'a te mau taiete manureva 'i tuu mai 'e 244 'e 238 'i 2019 ra. 'i te 'âfaraa 'o mâtî, 'ua piri te mau 'oti'a fenua, 'o Los Angeles 'ihoâ râ.

'I mâtî nei, 97 manureva 'i tau mai 'i Porinetia, 124 'i mâtî 2019. 'O te 'âfaraa noa ia 'o te râtère 'i tae mai, 13 000 tei 'erehia. 'I te 'omuaraa 'o 2020, 65 000 râtère tei tau mai 'i Porinetia 78 000 'i 2019,

Te faataimeraahia te tere 'o te mau maureva faaotiraa ravehia 'i mâtî ra. 'I reira ato'a, 'ua fifi ato'a te mau tere manureva 'i roto 'i te mau motu, 150 tere 'i mâtî noa 'e 'ua nao'a rii noa te tai'o 37% 'o te taata 'i utahia. 'I roto 'i nau 'ava'e mâtâmua 'e toru, te rahiraa horo pâtete 'i utahia 'e 70 000, 77000 'i 2019.

Te mau tapa'o 'o te 'imiraa faufaa:

12% 'o te faufaa roto 'a Porinetia nô roto mai ia 'i te fâriiraa râtere 82% 'o te 'imiraa faufaa 'a Porinetia 'i 2018. Te tanoraa, 'ia tu'ati 'aore râ 'ia maraa rii a'e te 'imiraa faufaa. Te tai'o 'o te moni 'âpî 'a te mau taiete fârii râtere tei maraa rii 5.7% 'e 'ua nao'a 'i te tai'o moni ra 115 miriâ toata. Maraa ato'a te te tihepuraa taata 3,4% i titema 2018 'e titema 2019 'e 'i te tai'o 6.6% 'i te roaraa 'piti matahiti. 'I 2019, 350 tihepuraa 'i tupu, 'i roto 'i te mau toro'a hotera 'e te utaraa râtere.

'Ia au 'i te mau numera 'a te pû tai'oraa 'a Porinetia, te taupupû 'o te 'imiraa faufaa 'a te Fenua 'o te covid-19te tumu, 'i te pae ihoâ râ 'o te fâriiraa râtere tei pêpê maita'i nâ roto 'i te 'u'anaraa teie ma'i 'i roto 'i te mau fenua mâtete rahi nâ Porinetia. Te 'opanipaniraa te 'opani ato'a 'i te tere-aumâite 'o te fâriiraa râtere 'e te mau tihepuraa. 'A tahi nei te toparaa mai teie 'a 'iteahia mai 2009 mai.

Nô teie nau 'ava'e 'e toru hou te hope'a matahiti, 'ua pêpê rahi te tâato'araa 'o te mau taamotu, 'o te mau motu fârii rahi ihoâ râ 'i te râtere mai ia Popora (56% 'o te mau ti'araa 'ohipa).

Nô te tâmarû 'i teie fifi faatupuhia 'e covid-19 'i ni'a 'i te 'imiraa faufaa, 'ua haamau vitiviti noa te Faatereraa Fenua 'i te mau rave'a tauturu moni 'i ni'a 'i te faito hinaarohia nô te 'âpee 'i teie 'âmaa 'inmiraa faufaa 'o tei fifi roa.

Tauturu moni nâ te taatiraa Mono'i Tahiti

'Ua fârii te 'Apooraahau 'e hôro'a 'i te tauturu moni nâ te taatiraa Mono'i Tahiti nô te pâruru 'e te faatianiraa 'i te 'i'oa tumu Mon'i Tahiti.

Faati'ahia mai teie taatiraa Mono'i Tahiti 'i tiunu 2017, 'e te amo nei 'o ia 'i te piiraa i'oa 'e te pârururaa 'i te reira ti'araa Mono'i Tahiti. Te haa nei 'o ia nô te pâruru 'e te faatianiraa 'i te roo, 'e te haafaufaaraa 'i te hotu fenua 'i ni'a 'i te mâtete nâ te ara. 'Ia riro ato'a tâ na tutavaraa 'ei tâhô'êraa 'i te feiâ hâmani mono'i. tâ na tutavaraa nô te tâato'araa ia mai te feiâ faaapu tiare, te feiâ pûhâ, te fare tavrira hînu, 'e te feiâ hâmani mono'i Tahiti AO, 'i teie mahana 'e 5 'i ni'a 'i te 6 'o nau fare hâmani mono'i tei ô 'i roto 'i teie taatiraa 'e te hoo mai nei 'e 99% 'o te hînu pûhâ 'e te faatupu nei 'e 36 500 000 toata.

Haamauraa 'i te 'opuaraa 'a te taatiraa « Tamarîi Nuutania »

'Ia faaauhia 'e te matahiti 2016, 'e 2% te maraaraa te 'ohipa hâmani 'ino 'i Porinetia nei, nâ te reira 'e târape ra 'i te Faatereraa fenua. 'E rave rahi tumu nô teie maraaraa 'o te 'ohipa taiva mai te 'ereraa 'i te haapiiraa 'e te here 'utuafare, te muturaa 'te taura tôtiare, te mana metua, te faaru'eraa haapiiraa 'aore râ te toparaa 'i roto 'i te 'ohipa râau ta'ero.

Te tinei 'e te 'aroraa 'i te peu 'iino, te 'ôpuaraa 'a te taatiraa « Tamarîi Nuutania » haamauhia mai 'i 2009 ra 'e te mau mau'auri iho, 'o te tineiraa ia 'e te 'aroraa 'eiaha tei matara mai 'ia rave faahou 'i teie mau hâmani 'inoraa nâ roto 'i te faafâriuraa 'i ni'a 'i te

mau toro'a tumu, 'ua turugia mai na teie 'opuaraa. 'E te pa'epa'e noa nei â te faatereraahau, 'i te mau aniraa 'e rave rahi 'e tei turu ato'ahia mai 'e te Hau farani 'e te mau 'oire, te mau piha 'ohipa 'a te hau (DSFE, DAG,CFPA, SEFI) 'e te FACE, nô te patu 'e te haaaveaveraa 'i roto 'i te feiâ 'âpî 'e 'overe noa nei 'e te râtou 'i roto 'i te fare 'auri.

Arata'iraa teie faataahia nô te rahi 'e 35 râtou 'e fifi nei, e 'e 5 tei roto 'i te mataara 'a te SPIP, te haapiiraa faaapu meri 'e te faaapu mâa tupu mâa hotu. Faataahia 'e pu'etau haapiiraa 12 hora 'e te roaraa 12 hepetoma, faataahia nô 2020. Te haapiiraa faaapu meri 'ua haamatahia mai 'i te 4 ra nô tetepa. Te haapiiraa faaapu 'e tupu hia 'i te 21 'o tetepa tae atu 'i te 18 'o titema 2020.

Nô tere maita'i teie 'opuaraa 'e tihepuhia mai hô'ê rauti. 'E haamauhia te hô'ê rênî 'ohipa ia au 'i te hinaaro 'o te râ 'e te râ, te reira nô te roaraa 'o te pu'etau 'e vai ai 'o ia 'i roto 'i teie taatiraa. Nâ teie rautu 'e arata'i 'i teie feiâ 'âpî 'i ni'a 'i te 'ê'a ti'a.

Faataahia 8 246 380 toata nô teie 'opuaraa 'o te haamata 'i teie tetepa nei 'i ni'a 'i te fenua ra 'a te hau « Vaitaare », 'e vai 'i Afaahiti, 'e 'o tei tuuhia 'i roto 'i te faatereraa 'a te DSFE, faaho'ihia atu ai 'i roto 'i te taatiraa « Tamarii Nuutania ».

'E faanahoraa 'âpî teie 'e faa'ohipa 'i te taato'araa 'o te mau rauti 'e te mau taatiraa nô teie tuhaa 'ohipa. Tei roto ato'a teie arata'iraa 'i te poritita arata'ihia 'e te DSFE nô te hôro'a 'i te âho 'âpî 'i roto 'i te totiare.

Tarenaraa 'i te hi'opo'araa ma'i mâriri 'aitaata 'i ni'a 'i te tîtî

'I Porinetia nei, te mâriri 'aitaata rahi 'o te vahine tei ni'a ia 'i te tîtî tai'ohia 135 'i te matahiti. 'O 'oia te ma'i pohe rahi a'e 'o te vahine.

'Ia hi'opo'a tâmauhia te mâriri 'aitaata hou 'a 'itehia mai tauâ ma'i nei. Te hi'oraa 'a te pû 'o te êa, 'e 'îti mai te pohe mai te peu 'e vitiviti te rapaauraa. Teie râ, 'e 'îti mai te tai'o mai te peu 'e tau'aati mai te huiraatira nô te mau hi'opo'araa nô te tapapa 'i te faito ora 'e 70% nô te mâriri 'aitaata 'i ni'a 'i te tîtî.

'I teie mahana, te faatupuhia nei te hi'opo'araa tâmoni 'ore nô te mau vahine 50 tae atu 'i te 74 matahiti 'e 2 taime 'i te matahiti hô'ê. Te tâato'araa 'o te mau hi'opo'araa âmohia 'e te Faatereraa 'o te êa. 'I 2018, 'e 5 251 vahine tei hi'opo'ahia, 'e 31%.

Te Tarena Cancer nô Porinetia 2018-2022 te titau ra ia 'ia hi'opo'a tuu 'orehia faanahohia 'e te DOCS. 'E faufaa rahi to teie tarenaraa 'ohipa:

- Faaitoito 'i te mau vahine 'ia hi'opo'ahia râtou. Titau manihini 'e te pii tammauraa 'i tei 'ore 'i pahono mai, 'e te tâmoni 'oreraa 'i te 'ohipa ;
- Haapâpû te hi'opo'a tammauraa 'i ma'i 'itehia mai ;
- Haamau 'i te arata'iraa pâpû 'o te hi'opo'araa ;
- Faito maita'i te mau tarenaraa 'ohipa 'e haamaita'i 'i te tereraa 'ohipa.

'Ua haamana te Faatereraa 'i teie tarena 'ohipa faaterehia 'e te DOCS.

Te haapâpû nei ia 'i te faanahoraa 'e te faa'ohiparaa 'i te hi'opo'araa mâriri 'aitaata 'o te tîtî vahine 'i Porinetia nei 'e nô te fâ hinaarohia 'ia 'îti mai te pohe mâriri 'aitaata nâ reira te teimaha 'o te utuuturaa 'ia taere te hi'opo'araa. 'E 7 rênî 'ohipa tei roto 'i te puta arata'i.

- 1 : te mau auraa 'e te huiraatira

- 2 : te hi'opo'araa tamau 'i te huiraatira
- 3 : te mau auraa 'e te fiâ tôro'a êa
- 4 : te tî'auraa 'i te mau rave'a turamaraa
- 5 : 'ia pâpû te maita'i 'ohipa 'a te DOCS
- 6 : te numeraraa 'a te DOCS
- 7 : mâ'imiraa 'e te mau tâmatamataraa

Faanahoraa êa 'a Porinetia farani

Te ture Fenua nô te 16 'o tenuare 2020 'o te faanaho ra 'i te utuuturaa ma'i 'a Porinetia, 'e te tuu mai nei 'i te mau faatureraa nô te faanaho 'i te tarenaraa 'ohipa nô te haapâpû 'i te tere au maite 'o te utuuturaa 'i roto 'i te mau fare ma'i.

'Ua haamana te Faatereraa 'e 2 faaotiraa mana npô te faa'ohipa 'i te ture Fenua.

Hô'ê faaotiraa mana nô te tareta êa: te haapâpû ra teie faaotiraa mana 'i te tapura 'o te mau 'ohipa utuutu ma'i 'e tâ na mau rave'a materia teimaha titauhia 'ei parau faati'a. 'O te faueraa tahito ihoâ 'e 'o tei faarava'ihia 'i te tahi mau faaotiraa 'âpî mai te rave'a isotopique 'e te radiothérapie nâ reira te tahi atu mau rave'a teimaha, mai te mâtini faatere airoiro 'e te mau taviri hoho'a, tei pihia te TEP-scan, cyclotron, faa'ohipahia nei nô te isotopique.

Te haapâpû ato'a ra teie faaotiraa mana, 'i te mau tapa'o hinaarohia nô te arata'iraa 'ohipa tata'itahi 'e tâ na mâtéria teimaha. Numerahia 'i ni'a 'i te rahiraa huiraatira 'aore râ 'i ni'a 'i te rahiraa rave'a teimaha hinaarohia nô te pâhono 'i te hiaai 'o te huiraatira. 'E vai teie mau tapa'o 'i ni'a 'i te faufaaraa 'o te arata'iraa tapura faufaa 'e te tî'auraa 'i te moni faa'ohipa.

'Ua haamauhia te faaotiraa mana 'e haapâpû ra 'i te tereraa 'o te mau parau faati'a nô te faa'ohipa 'i te utuuturaa 'e te mau materia teimaha: te tâato'araa 'o te 'ohipa utuutu ma'i 'e te mau tauihaa teimaha tapurahia 'i roto 'i teie faaotiraa mana nô te mau tareta êa titauhia 'ei parau faati'a nâ te hau. Te haapâpû ato'a ra te faaotiraa mana nei, nô te mau aniraa taa'ê, te faatupuraa, te tauriraa, te faaapîraa 'aore râ te tauriraa 'i te parau faati'a.

Te haapâpû ato'a nei, 'ia tuuhia atu teie huru aniraa taa'ê 'i roto 'i te aniraa parau faati'a.

Parau faaau nô te mau târahu nohoraa piahi nâ roto 'i te tauturu nohoraa piahi nô 2019-2020

Nâ roto 'i te parau faaâu nô te 20 'o tiurai 2020, 'e rave'a tauturu nô te nohoraa piahi (ALE), amohia 'e te Hau nui nô te tau poto, faatere faahouhia nô te matahiti 'i muri mai 2019-2020.

'Ua ti'a roa 'ia haapâpûhia 'i teie nei te mau arata'iraa tauturu amohia 'e te Hau nui nô te mau piahi, 'e noho nei 'i roto 'i te mau puhaparaa piahi (CHE Paraita 'e Outumaoro) 'e fâna'o 'i te tâmoni 'ore nô te pu'etau haapiiraa 2019-2020.

'O teie te parau faaau tuuhia atu 'i mua 'i te 'Apooraahau. 'e fâna'o te mau piahi 'o te haapiiraa teitei 'e noho nei 'i te CHE, 'i te tauturu nohoraa mai te 10 000 'e te 30 000 toata.

Te vairaa 'o te faaâuraa parau 'a te Fenua 'o te U'i 'Apî 'e te Haapiiraa manahune (CTJEP)

'I te mau matahiti ato'a te faanahohia nei te tōmite (CTJEP) nō te matutu 'e te faati'araa 'i te mau hinaaro 'e te tapura faufaa nō te mau 'ōpuaraa tuuhia mai nei 'e te mau taatiraa u'i 'âpî haapiiraa manahune, nō te u'i 'âpî iho.

'Ua tupu te rururaa 'i te 30 'o tiunu nei, nō te hi'o 'i te vairaa 'o te mau tapura 'ohipa haamauhia 'i 2019. Tapurahia 'e 59 393 348 toata nō 2019, 76% âmohia 'e te Fenua 'e 24% âmohia mai 'e te Hau nui.

'Ua piri 'i te 88 'ōpuaraa 'e rave rau, tei âmohia mai 'e 26 taatiraa 'i 2019. Mai te faafaearaa haapiiraa, teie mau te 'âmaa ananatae rahihia 'e te mau taatiraa u'i 'âpî, âmohia 50% 'e teie afata. Te tahi atu 50% tuha haerehia nō te tahi atu mau 'ōpuaraa, mai te haapiiraa manahune haapa'ohia 'e te BAFA/BAFD, nō te tai'o 'e te pâpa'i.

'E 9000 tamarii 'o tei fâna'o 'i teie 'afata tauturu nâ te CTJEP 411 'o râtou tei te 18/30 matahiti. Titauhia nō teie faanahoraa 'e 600 rauti 'e 1 200 taata tâmoni 'ore 'ê atu, 'ei mau metua anei.

Te mau mea 'e matara mai 'e hi'oraa faa'itoito ia 'o tei tu'ati 'i ni'a 'i te poritita 'a te hau nō te u'i 'âpî:

- Te rahiraa 'o te mau 'ōpuaraa te tano ra ihoâ 'i ni'a 'i te hinaaro 'o te mau aroa puhaparaa fifi
- 'E tupu â teie mau 'ōpuaraa nō
- 'Ua tâpa'o ato'a mai te mau taatiraa 'i te maraa 'o te tai'o, 'e te maita'iraa mai te huru 'o vetahi mau taure'are'a 'e te faaô nei 'i roto 'i te haapiiraa 'e tuuhia atu nei
- 96% 'o te mau 'ōpuaraa 'ua tupu 'i te ravehia, 'e tai'o faahia ia.

Nō te mau 'ōpuaraa 'i ravehia nō te u'i 'âpî 'i 2019, 'ua manuia mai 'e 88%, te tapura faufaa faa'ohipahia 'e 59 mirioni toata. Maoti te turu rahi 'a te mau taatiraa, 'ua tere mâite te mau aniraa nâ roto ato'a 'i te matuturaa 'a te mau piha 'ohipa 'a te Hau nui 'e te tâ te Fenua nei iho.

Nō 2020, nō te faa'ohie 'i te mau tu'atiraa parau 'e te arata'iraa 'a te Fenua nō te mau taatiraa, 'ua nene'i te Faatereraa 'o te u'i 'âpî i te hô'ê puta arata'i nō te mau aniraa tauturu na te u'i 'âpî JEP. Faati'ahia 'auâ haati 'e 4 'avei'a 'e 17 rēni, 'ua fârii poupuhia mai teie puta 'e te mau taatiraa.

Nō te taupupû faatupuhia 'e te ma'i pee nei, 'aita te tapura faufaa faataahia 'i fifi. 'Ua maraa rii râ 'ia faaâuhia 'e tō 2019 'inaha tei te faito 'e 70 mirioni tuhahia 75% nâ te Fenua 'e 25% nâ te Hau nui 'e âmo mai.

Te mau 'ōpuaraa 'a te mau taatiraa nō teie matahiti, 40% nō te pu'etau faafaearaa haapiiraa 'e, 60%, nō te oraraa ia 'o te mau taatiraa nâ roto 'i te faatōro'araa 'i te mau haapiiiraa 'e te faahoturaa 'i te mau arata'iraa 'ohipa tapurahia 'e te faatareraahau 'ei rave'a rû 'e te turu ato'a 'i te faahoturaa 'i te oraraa 'o teie mau taatiraa 'e vai 'i Porinetia nei.

-0-0-0-0-0-

Présidence de la Polynésie Française

Service de la communication

communication@presidence.pf – 40 47 20 00